

การตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป*
AN INVESTIGATION OF ADMINISTRATIVE NETWORK MODEL
OF THAI MONASTIC GROUP IN EUROPE

¹พระมหาวิวัฒน์ ฌานะสโก (ศิริรัตน์) Phramaha Wiwat Jhanesako (Sirirat),

²พระมหาญาณวัฒน์ จิตวฑฒโน Phramaha Yannawat Thitavaddhano,

³สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย Suddhipong Srivichai,

⁴พระมหาเผด็จ จิรกุล (จงสกุลศิริ) Phramaha Padet Chirakulo (Jongsakulsiri)

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: chanespiero10@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยมีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ศึกษาสภาพเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 รูป ด้วยการเลือกแบบเจาะจง 2) พัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 17 รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง 3) ตรวจสอบและนำเสนอรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ใช้แบบประเมินพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสที่ปฏิบัติศาสนกิจในทวีปยุโรป 58 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลการวิจัยพบว่าการตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) จุดมุ่งหมาย 4) การเตรียมการพัฒนา 5) กระบวนการพัฒนา และ 6) การประเมินผลการพัฒนา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ความเป็นประโยชน์ และอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้

คำสำคัญ: รูปแบบ, เครือข่ายการบริหารงาน, คณะสงฆ์ไทย, ทวีปยุโรป

Abstract

This research article aimed to examine administrative network model of Thai Monastic group in Europe. Mixed methods research was designed and there were 3 steps as follows: 1) to study the condition of the administrative network of Thai Monastic group in Europe by interviewing 10 key informants with purposive sampling. 2) Develop administrative network of Thai Monastic group in Europe with focus group discussion of 17 experts using focus group discussion. 3) Examine and propose administrative network model of Thai Monastic group in Europe. A survey of 58 European pastoral monks was used to assess the data by statistical analysis such as frequency, percentage, mean and standard deviation. Results of the research found that the examination of the administrative network model of Thai Monastic group in Europe consisted of 1) principles, 2) goals, 3) aims, 4) preparation for development, 5) process development and 6) evaluation of development, showed overall in a high level. When considering each aspect, it was found that the highest level was usefulness, and at a high level in 3 aspects, namely correctness, suitability and feasibility.

Keywords: Model, Administrative Network, Thai Monastic Group, Europe

บทนำ

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในสมัยที่พระองค์ยังดำรงพระชนม์อยู่นั้น พระองค์ทรงประกาศธรรมด้วยพระองค์เองและให้พระพุทธสาวกที่บรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์แล้วแยกย้ายกันออกไปประกาศพระศาสนา สิ่งที่ทำให้การประกาศพระพุทธศาสนาในสมัยนั้นประสบความสำเร็จโดยง่าย พระองค์ทรงประกาศธรรมให้เจ้าลัทธิสมัยนั้น คือ ชฎิล 3 พี่น้องที่มีบริวาร 1,000 คน ยอมบวชในพระพุทธศาสนา และพระเจ้าพิมพิสาร แคว้นมคธและชาวเมืองยอมรับนับถือพระรัตนตรัย ต่อมาพระเจ้าพิมพิสารยังยกที่ให้สร้างวัดเวฬุวัน พร้อมทั้งการสนับสนุนบำรุงพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ทำให้ชาวเมืองเกิดขึ้นของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแผ่ขยายออกไปยังแคว้นต่างๆ กระแสความต้องการฟังธรรมทั้งพระราชาผู้ครองแคว้น เศรษฐี คหบดี เจ้าลัทธิต่างๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้การประกาศพระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างรวดเร็ว (อึ้งใน วิมพา. (ไทย) 4/55/65-66)

พระพุทธศาสนาได้เผยแผ่เข้าไปในทวีปยุโรปโดยผ่านทางประเทศกรีซก่อนในช่วงพุทธศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา (บ้านจอมยุทธ์, 2562) เมื่อชาวยุโรปได้ประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย เช่น อินเดีย ศรีลังกา พม่า เขมร ลาว และบางส่วนของจีนเป็นอาณานิคมแล้วก็พบว่า ชาวพื้นเมืองส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนาซึ่งมีหลักธรรมคำสั่งสอนอันลึกซึ้ง มีเหตุผลถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์จึงบังเกิดความสนใจและเมื่อได้ทำการศึกษาค้นคว้าพระไตรปิฎกและคัมภีร์ต่างๆ เพิ่มเติมก็ประจักษ์ว่า หลักธรรมของพระพุทธศาสนาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างดีจึงมีการนำหลักธรรมดังกล่าวออกเผยแผ่ในหมู่ชาวยุโรปด้วยกัน เหตุผลที่ทำให้ชาวยุโรปเริ่มสนใจพระพุทธศาสนา ก็เพราะประทับใจหลักการของพระพุทธเจ้าที่ทรงสอนให้บุคคลอย่าเชื่อถือคำสอนของพระองค์โดยทันที จนกว่าจะได้ใคร่ครวญพิจารณาหรือทดลองปฏิบัติดูก่อน เมื่อเห็นผลแล้วจึงค่อยเชื่อ นอกจากนี้ หลักธรรมของ

พระพุทธศาสนาก็เน้นถึงความมีเมตตา กรุณา ความรัก การไม่เบียดเบียนต่อกัน ส่งเสริมเสรีภาพ ภราดรภาพ และความเสมอภาคจึงส่งผลให้มีชาวยุโรปประกาศตนเป็นพุทธมามกะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

วัดไทยในต่างประเทศมีอายุไม่ถึงร้อยปีหลังจากที่คนไทยได้อพยพมาอยู่ต่างประเทศกันมากขึ้นและรวมกันเป็นปึกแผ่นได้มากขึ้นตามลำดับจึงมีแนวคิดที่จะมีวัดเพื่อเป็นที่ทำบุญและเป็นส่วนกลางสำหรับพบปะกัน เมื่อเห็นว่าเป็นไปได้จึงหาสถานที่ที่พออยู่ได้แล้วนิมนต์พระสงฆ์ไทยที่ตนรู้จักหรือคุ้นเคยมาอยู่ ณ ที่นั้นแล้วขึ้นป้ายว่าเป็นวัด สถานที่ตั้งครั้งแรกอาจเป็นบ้าน เมื่อผู้คนมากขึ้น จึงไปหาที่ใหม่ซึ่งกว้างขวางกว่าเดิม สามารถทำกิจกรรมทางศาสนาได้สะดวกสบาย นิมนต์พระมาอยู่มากขึ้นและก่อสร้างกุฏิ ศาลา อุโบสถขึ้นตามลักษณะวัดในเมืองไทย วัดไทยในต่างประเทศมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น คนไทยมีอยู่ที่ไหนก็มักจะมีวัดที่นั่น แต่วัดที่อยู่ในต่างประเทศนั้นมีลักษณะต่างกัน อย่างแรกคือวัดที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวัดตามแบบเมืองไทยนั้นมีไม่มากนัก เป็นวัดที่กำหนดกันขึ้นเองว่าเป็นวัด (พระมหาโพธิวงศาจารย์, 2558) วัดไทยในสหภาพยุโรปประเมินได้ว่าอยู่ในลักษณะเจริญกว้างขวางมากขึ้น ผู้คนในยุโรปรู้จักพระสงฆ์และพระพุทธศาสนามากขึ้น แต่ก็ยังเป็นแบบผิวเผินไม่ละเอียดลึกซึ้งนัก แต่เป็นโอกาสดีของพระสงฆ์ทำให้ไม่มีการต่อต้านการประทุงในการมีวัดและมีพระสงฆ์เข้ามาอยู่ เพียงขอให้ทำไม่ผิดกฎหมายและไม่รบกวนธรรมเนียมนิยมของประเทศหรือท้องถิ่นนั้นๆ ปัจจุบันในสหภาพยุโรปมีวัดไทยจำนวน 92 วัด (วิทยาลัยพระธรรมทูต, 2562)

การที่มาสสร้างวัดอยู่ในต่างประเทศได้นั้น แต่ละวัดอาจมีเป้าหมายเพื่อคนไทยให้คนไทยมีวัดสำหรับทำบุญต่างๆ เหมือนอยู่เมืองไทยจะได้ไม่คิดถึงเมืองไทยนักเป็นการสงเคราะห์คนไทยโดยตรง เพื่อคนต่างประเทศคือให้คนต่างประเทศได้รู้จักพระพุทธศาสนา รู้จักพระสงฆ์รู้จักคนไทยและวัฒนธรรมไทย เป็นการสงเคราะห์คนต่างประเทศ และเพื่อพระพุทธศาสนา คือเผยแผ่พระพุทธศาสนาออกไปต่างประเทศ กล่าวคือเพื่อประโยชน์ทั้งแก่คนไทย คนในประเทศที่ไปอยู่ และคนทั่วไป เหมือนกับอดีตที่มีพระธรรมทูตจากชมพูทวีปไปยังประเทศสยามและประเทศอื่นๆ การสร้างวัดแบบนี้ขึ้นจึงนิยมมีพระสงฆ์ที่เป็นพระธรรมทูตมาอยู่ปฏิบัติศาสนกิจกัน เมื่อมาสสร้างวัดกันอยู่มากขึ้นย่อมต้องมีการไปมาหาสู่ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความร่วมมือในการจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงมีความคิดที่จะรวมกลุ่มกันให้เกิดความเข้มแข็ง การสร้างเครือข่ายจึงเป็นวิธีในการสร้างความสัมพันธ์เพื่อการมีส่วนร่วมได้อย่างดีประการหนึ่ง เพราะเมื่อมีการบริหาร การจัดการเครือข่ายที่ดีและมีกิจกรรมร่วมกันย่อมจะทำให้ความเป็นเครือข่ายยิ่งแข็งแกร่งมากขึ้นไปด้วยประโยชน์ของการมีเครือข่ายจะทำให้วัดไทยและชุมชนชาวไทยในทวีปยุโรปได้ช่วยเหลือเกื้อกูล สนับสนุนส่งเสริมกันในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ได้ง่ายขึ้น

การบริหารงานร่วมกันแบบเครือข่ายของคณะสงฆ์ไทยในต่างประเทศนั้น จากสภาพปัจจุบันพบปัญหาอุปสรรคซึ่งเป็นเสียงสะท้อนจากพระธรรมทูตที่ปฏิบัติงานอยู่จึงมีแนวความคิดที่จะจัดตั้งสหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป เริ่มมีสัญญาณว่าจะเกิดขึ้นได้ เมื่อประมาณปลายเดือนเมษายน พ.ศ. 2543 ขณะที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจัดให้มีการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศในภาคทฤษฎี ได้มีพระเดชพระคุณ พระศรีปริยัติโมลี รองอธิการบดีฝ่ายกิจการต่างประเทศในขณะนั้น ได้อาราธนาให้พระราชกิตติโมลี ไปเป็นวิทยากรบรรยายถวายความรู้แด่พระภิกษุผู้เข้ารับการอบรมพระธรรมทูตสายต่างประเทศ พระเดชพระคุณ พระศรีปริยัติโมลี ได้เปรยถึงการประชุมสมมนาเชิงปฏิบัติการของ พระธรรมทูตผู้ปฏิบัติศาสนกิจในต่างประเทศส่วนภาคพื้นยุโรป และมุ่งประสงค์จะจัดให้มีขึ้น ที่วัดศรีนครินทรวราราม ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ จากนั้นจึงได้เพียรพยายามติดต่อกับทางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเรื่อยมา

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2544 จึงมีความคืบหน้าลงตัว (วารสารสหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป, 2553) ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาเครือข่ายวัดไทยในทวีปยุโรปให้เกิดความเข้มแข็ง เกิดความร่วมมือกันในทุกด้านด้วยการศึกษาองค์ประกอบของการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป วิธีการจัดการเครือข่ายที่ดีมีประสิทธิภาพและการบริหารการพัฒนาเครือข่าย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัยเรื่องการตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรปให้มีการบริหารจัดการเครือข่ายให้เป็นประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ไทยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเสนอการตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป 1) การศึกษาเอกสาร ตำราวิชาการ บทความ หนังสือ วารสาร สื่อออนไลน์ เกี่ยวกับทฤษฎีเครือข่าย กลยุทธ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย ข้อมูลการจัดการคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์สำหรับรวบรวมแนวคิดการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป โดยใช้เครื่องมือแบบศึกษาเอกสาร เพื่อนำมากรอบแนวคิดในการกำหนดคำถามในแบบสัมภาษณ์ 2) สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากกรรมการสมัชชาสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป เจ้าอาวาสหรือผู้ที่ได้รับมอบให้ดำเนินการจัดการองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนาในทวีปยุโรป โดยพิจารณาจากผลงานการเผยแผ่ในปัจจุบัน จำนวน 10 รูป ด้วยการเลือกแบบเจาะจง ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกโดยใช้แบบสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป โดยพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ด้วยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 17 รูป/คน ด้วยการเลือกเจาะจง ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป โดยใช้แนวคำถามสำหรับสนทนากลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 เพื่อตรวจสอบและนำเสนอรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป โดยใช้แบบประเมินกลุ่มตัวอย่างพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสที่ปฏิบัติศาสนกิจในทวีปยุโรป จำนวน 58 รูป เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความถูกต้อง และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักการ องค์ประกอบที่ 2 เป้าหมาย องค์ประกอบที่ 3 จุดมุ่งหมาย องค์ประกอบที่ 4 การเตรียมการพัฒนา 1) การเตรียมการก่อนการพัฒนา 2) การเตรียมการระหว่างการพัฒนา 3) การเตรียมการหลังการพัฒนา องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการพัฒนา 1) หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการบริหาร การพัฒนาเครือข่าย 2) แนวทางการจัดการเครือข่าย 3) องค์ประกอบการพัฒนาเครือข่าย และ 4) บริบทคณะ สงฆ์ไทยในทวีปยุโรป และองค์ประกอบที่ 6 1) หลักพุทธธรรมที่ใช้ในการพัฒนา 2) แนวทางการจัดการ เครือข่าย 3) องค์ประกอบสำคัญของเครือข่าย ด้วยหลักการประเมินผลการพัฒนาจากการเรียนรู้ 3 ประการ ได้แก่ การประเมินเชิงพุทธิพิสัย การประเมินเชิงทักษะพิสัย และการประเมินเชิงเจตพิสัย

ผลการตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้าน ความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ

หลักการของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรปในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านจากมากไปหาน้อย พบว่าด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความ เป็นไปได้ ตามลำดับ

เป้าหมายของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ตามลำดับ

จุดมุ่งหมายของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรปใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ

การเตรียมการพัฒนาของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม ด้านความถูกต้อง และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ

กระบวนการพัฒนาของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้าน ความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม ตามลำดับ

การประเมินผลการพัฒนาของรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีป ยุโรป ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

ผลการตรวจสอบรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) จุดมุ่งหมาย 4) การเตรียมการพัฒนา 5) กระบวนการพัฒนา และ 6) การประเมินผลการพัฒนา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม และด้านความเป็นไปได้ ตามลำดับ ซึ่งมีหลักการการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปที่จะต้องอาศัยความร่วมมือ ความสามัคคีในการทำงานเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการงานของคณะสงฆ์ เป็นการพัฒนาเครือข่ายที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของพระธรรมทูตซึ่งสอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ โดยมีหลักธรรมสำคัญในการพัฒนา คือ หลักอปริหานิยธรรม อันเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทย และมีหลักการการพัฒนาเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป คือ หลักการสื่อสาร ถูกต้อง แม่นยำ รวดเร็ว หลักการพัฒนาความร่วมมือ ความสามัคคีในการทำงาน เป็นการที่บุคคลในองค์กร หรือต่างองค์กรได้เข้ามามีส่วนร่วมการบริหารจัดการงานของคณะสงฆ์ หลักการพัฒนาความมั่นคงขององค์กร ต้องเป็นการพัฒนาความมั่นคงขององค์กร ต้องอยู่ได้ด้วยระบบการบริหารไม่ใช่ตัวบุคคล และหลักพระธรรมวินัยและกฎหมาย เป็นการพัฒนาเครือข่ายที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของพระธรรมทูตซึ่งสอดคล้องกับหลักพระธรรมวินัยและกฎหมายคณะสงฆ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2538) ได้กล่าวไว้ว่า พระธรรมทูตจะต้องเป็นมิตรกับทุกฝ่าย สุดท้ายสำคัญที่สุดคือ เป็นการทำความเพียรทางจิต อยู่ด้วยอารมณ์กรรมฐานอย่างเอาใจจริงเอาใจ ผีอกความอดทนให้มาก เพราะนั่นเป็นหนทางให้บรรลุเป้าหมาย หรืออุดมการณ์อันสูงสุดของพระธรรมทูตสายต่างประเทศของคณะสงฆ์ไทยทั้งประเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของพระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตฺตโสภโณ) (2547) ได้กล่าวว่า คุณธรรมที่ผู้เผยแผ่พึงปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเพื่อจะได้สอนให้ตรงประเด็นทั้งภาคทฤษฎี (พระปริยัติสัทธรรม) และภาคปฏิบัติ (ปฏิบัติสัทธรรม) ผู้เผยแผ่พุทธธรรม พึงดำรงตนอยู่ในองค์คุณของนักเผยแผ่ที่ดี เพื่อยังศรัทธาความเลื่อมใส และทำให้การเผยแผ่มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุด และสอดคล้องกับแนวคิดของพระวิเทศโพธิคุณ (วีรยุทธ์ วีรยุทธ) (2543) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันพระธรรมทูตไม่ใช่เทศน์เป็นอย่างเดียว จะต้องเป็นนักการทูต นักวิชาการ นักสังคมสงเคราะห์ นักกฎหมาย นักจัดกิจกรรม นักบริหาร นักปรัชญา นักการจัดการ นักเขียน นักพูดและนักสังเกตการณ์ คุณสมบัติทั้งหมดนี้พระธรรมทูตต้องมีอยู่ในตัว

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยเป็นรูปแบบเครือข่ายการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป อันเป็นการพัฒนาเครือข่ายวัดไทยในทวีปยุโรปให้เกิดความเข้มแข็งเกิดความร่วมมือกันของพระสงฆ์ในต่างประเทศด้วยวิธีการจัดการเครือข่ายที่ดีมีประสิทธิภาพ สรุปองค์ความรู้การวิจัย คือ CCII MODEL มีคำอธิบายดังนี้

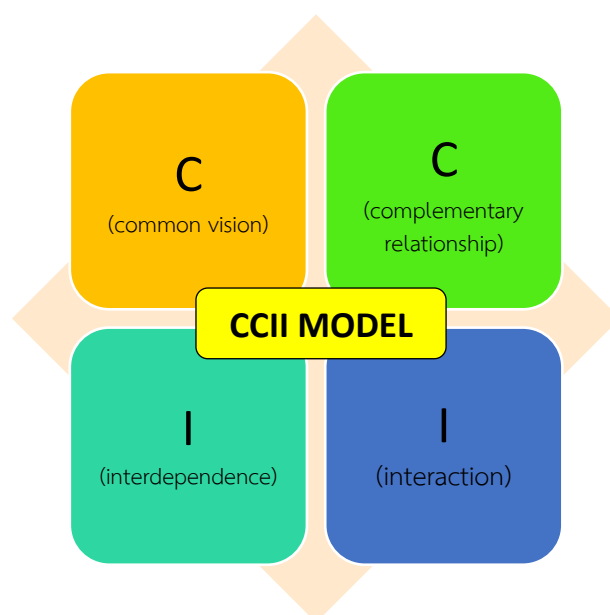
C = common vision การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การที่คณะสงฆ์มองเห็นจุดมุ่งหมายในอนาคตที่เป็นภาพเดียวกัน มีการรับรู้และเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน และมีเป้าหมายที่จะเดินทางไปด้วยกันทำให้กระบวนการขับเคลื่อนเกิดพลัง มีความเป็นเอกภาพ

C = complementary relationship การเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การบริหารงานของคณะสงฆ์ที่จะทำให้เครือข่ายดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง คือ การที่สมาชิกของเครือข่ายต่างก็สร้างความเข้มแข็งให้กันและกัน

โดยนำจุดแข็งของฝ่ายหนึ่งไปช่วยแก้ไขจุดอ่อนของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วทำให้ได้ผลลัพธ์เพิ่มขึ้นในลักษณะพลังทวีคูณ

I = interdependence การเกื้อหนุนพึ่งพากัน เป็นองค์ประกอบที่ทำให้เครือข่ายคณะสงฆ์ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกันทำให้สมาชิกของเครือข่ายยึดโยงกันอย่างเหนียวแน่นทำให้การดำรงอยู่ของสมาชิกแต่ละคนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ของเครือข่าย การเกื้อหนุนพึ่งพากันในลักษณะนี้จะส่งผลให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันโดยอัตโนมัติ

I = interaction การแลกเปลี่ยน เครือข่ายคณะสงฆ์มีการปฏิสัมพันธ์กัน พระสงฆ์ในเครือข่ายคณะสงฆ์ต้องทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เช่น มีการติดต่อกันผ่านทางการเขียน การพบปะพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หรือมีกิจกรรมประชุมสัมมนา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 2 CCII MODEL

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเปิดโอกาสให้วัดในยุโรปร่วมคิดและแสดงศักยภาพในการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมวางแผนปฏิบัติการการบริหารงานของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรปโดยปราศจากอคติและมีความสามัคคีกัน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำรูปแบบการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการปฏิบัติตามแผนโดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายโดยแต่ละฝ่ายจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของคณะสงฆ์ไทยในทวีปยุโรป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเครือข่ายการบริหารสหภาพองค์กรพระธรรมทูต

2.2 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์ไทย
ในศตวรรษที่ 21

2.3 ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารสหภาพองค์กรพระธรรมทูตที่มีประสิทธิภาพ
ของพระธรรมทูต

เอกสารอ้างอิง

- บ้านจอมยุทธ์. (2562). การเผยแผ่และการนับถือศาสนาในทวีปยุโรป. แหล่งที่มา
https://www.baanjommyut.com/library_2/extension-1/the_propagation_of_buddhism/02.html
สืบค้นเมื่อ 1 มิ.ย. 2562
- พระมหาโพธิวงศาจารย์. (2558). มุมมองการพัฒนาวัดไทยในสหภาพยุโรปในปัจจุบันและอนาคต. **วารสาร
สหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป (ส.ธ.ย.)**. 2. 41.
- พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธรรมจิตโต). (2538). **อุดมการณ์และบทบาทของพระธรรมทูตสายต่างประเทศ
ในยุคโลกาภิวัตน์**, ในอนุสรณ์พระธรรมทูตสายต่างประเทศ (รุ่นที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระวิเทศโพธิคุณ (วีรยุทธ์ วีรยุทธ์). (2543). **วิสัยทัศน์การเผยแผ่ในแดนพุทธภูมิ**. กรุงเทพมหานคร: อาทร
การพิมพ์.
- พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตตโสภณ). (2547). วันวิสาขบูชา วันสันติภาพแห่งโลก. **พุทธจักร**. 58(6). 17-19.
- มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วารสารสหภาพพระธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป. (2553). **กำเนิดสหภาพพระธรรมทูตไทย. วารสารสหภาพพระ
ธรรมทูตไทยในทวีปยุโรป (ส.ธ.ย.)**. 1(1). 13.
- วิทยาลัยพระธรรมทูต. (2562). **ทำเนียบวัดไทยในต่างประเทศ**. แหล่งที่มา
http://www.odc.mcu.ac.th/?page_id=31 สืบค้นเมื่อ 1 มิ.ย. 2562
- สมชาย วรกิจเกษมสกุล. (2553). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุดรธานี: คณะ
ครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.